

Familia regală la Sibiu în primii ani după Unire

Daniel CREȚU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă
Lucian Blaga University of Sibiu, Department of History, Heritage, and Protestant Theology

Personal e-mail: daniel.cretu@ulbsibiu.ro

The Royal Family in Sibiu in the first years after the Union

The visits undertaken by representatives of the royal family in Transylvania in the interwar period have a special meaning. The physical presence of members of the dynasty of Romania represented an act of affirmation of the legitimacy and suzerainty over the territory acquired in 1918. This was even more necessary under the circumstances that after the First World War the political circles in Hungary launched a sudden campaign of an unprecedented vehemence and scale, asking for the support of the international public opinion and of the governments of the Western countries, for the revision of the Trianon Treaty, which had ‘mutilated’ the Hungarian state borders, aiming at the restitution of Transylvania which had been unfairly ‘torn off’ the body of Hungary. Also, one should not forget that the Transylvanian Romanians had lived for more than two centuries under an imperial regime in which the myth of ‘the good emperor’ had been deeply engraved in the collective mentality. A new symbolic image meant to replace the picture of the former sovereigns had to be engineered.

Through the major reasons that it fulfilled in the national movement of the Transylvanian Romanians in the modern age, through its exceptional contribution to the defense and development of the national culture, by its institutions and great scholars, the town of Sibiu individualized itself strongly and forever in the Romanian history. Therefore, the town could not be omitted by the royal family in its visits in Transylvania and, indeed, the presence of the sovereigns of Romania is repeatedly reported in Sibiu in the first interwar decade. The study aims to capture the way the residents of Sibiu reacted to these events.

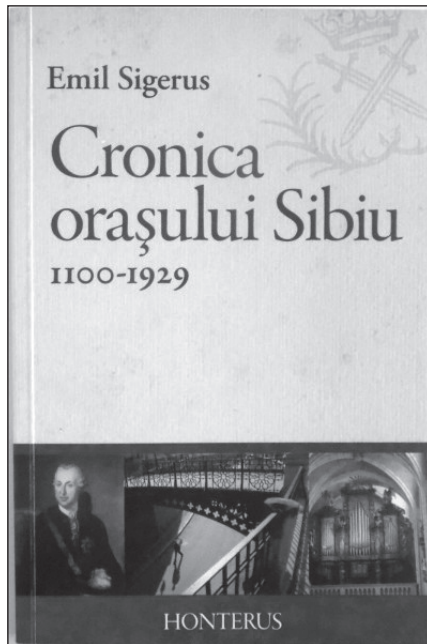
Keywords: Romanian royal family, Sibiu, dynasticism, Astra, Cavalry School

Prin rosturile majore pe care le-a îndeplinit în mișcarea națională a românilor ardeleni în epoca modernă, prin excepționalul aport pe care și l-a adus, prin instituții și mari cărturari, la apărarea și dezvoltarea culturii naționale, Sibiu s-a individualizat puternic și pentru totdeauna în istoria românilor¹. Prin urmare, el nu putea fi ocolit de familia regală în vizitele acesteia prin Transilvania din primul deceniu interbelic, și, într-adevăr, consemnăm prezența în repetate rânduri a suveranilor români la Sibiu. Noi ne propunem să surprindem felul în care au reacționat locuitorii orașului de pe malurile Cibinului față de aceste evenimente.

După Marea Unire, înființarea armatei ardeleni a constituit una dintre preocupările principale ale Consiliului Dirigent și guvernului regal de la București. În ședințele Consiliului Dirigent se discuta despre necesitatea constituirii unor mari unități ardeleni. Se impunea ca o necesitate stringentă, întrucât la începutul anului 1919 raporturile dintre România și Ungaria continuau să fie deosebit de tensionate.

La baza înființării armatei ardeleni au stat acte normative emise la București sau Sibiu. În 18 ianuarie 1919 era înființat Comandamentul General Teritorial Sibiu. În fruntea acestuia a fost desemnat

generalul Ioan Boeriu, având ca şef de stat major pe col. Dănilă Papp².

Interesul pentru armata ardeleană, în curs de constituire, s-a manifestat în cele mai înalte corpuri politice, inclusiv în rândul Casei Regale. La începutul lunii aprilie 1919, prințul Carol întreprindea o vizită în Ardeal, în teritoriile aflate sub administrația Consiliului Dirigent, inspectând regimentele de la Sibiu, Alba Iulia, Orăştie și Braşov³.

În 8 aprilie, principele sosea la Sibiu, fiind aşteptat în gara împodobită cu crengi de brad, steaguri și covoare de următoarele oficialități: membri ai Consiliului Dirigent - Iuliu Maniu, Valeriu Braniste, Aurel Lazăr, Victor Bontescu, dr. Emil Hațieganu; din partea armatei – gen. Moşoiu și Panaitescu, prefectul județului – N. Comşa, episcopul săsesc Teutsch ș.a.

Comandamentul Trupelor din Transilvania a organizat o masă în onoarea Prințului moștenitor, la care au fost invitate toate personalitățile. Gen. Moşoiu a salutat prezența principelui, relevând statornicia cu care Carol era întotdeauna prezent în mijlocul armatei române.

Carol a declarat că este a treia oară în mijlocul unui Stat Major comandat de gen. Moşoiu. Întâia oară la Mărăști, a doua oară la Mărășești și a treia oară în Sibiul Ardealului eliberat. Se simțea fericit că era cel dintâi din familia regală care călca pământul sfânt al Ardealului. Sfârșea prin a închina pentru soldatul român căruia i se datora faptul că avea loc acea adunare.

După ce masa a luat sfârșit, A.S.R. s-a deplasat la sediul Comandamentului trupelor române din Transilvania unde a trecut în inspecție serviciile de acolo.

De la ora 5 a primit vizita tuturor oficiilor și corporațiilor, stând și ascultând fiecare delegație. Au venit în audiență membrii Consiliului Dirigent

în frunte cu Iuliu Maniu, apoi reprezentanții Bisericii ortodoxe în frunte cu episcopul Cristea, ai Bisericii greco-catolice conduși de protopopul Togan, ai celei evanghelice în frunte cu episcopul Teutsch și reprezentanții Bisericii romano-catolice conduși de decanul Dobordan. Andrei Bârseanu a vorbit în numele școlilor, în numele locuitorilor orașului Sibiu a vorbit prefectul Dörr, în românește, iar în numelor din întregul județ, prefectul Comşa. În numele judecătorilor a vorbit Iuliu Muntean.

În ziua de miercuri, prințul a vizitat bisericile și muzeele orașului. A fost la biserica evanghelică și greco-catolică, la aceasta din urmă vizitând și cimitirul unde își dormeau somnul de veci aleși bărbați ai neamului (George Bariț, Ioan Rațiu, Alexandru Papiu Ilarian ș.a). A mai vizitat biserica romano-catolică, muzeul Asociațiunii ASTRA și muzeul Bruckenthal. Pretutindeni s-a interesat de toate dând dovadă de cunoștințe înalte. Joi, Alțeta sa – însoțit de Iuliu Maniu și o parte din frunza Sibiului – a plecat la Alba-Iulia, Blaj (10 aprilie) și Orăştie (11 aprilie). În toate gărilor au fost întâmpinați de oameni în straie de sărbătoare.

În urma inspecției regimentelor ardelene de la Alba Iulia, Orăştie, Sibiu, Braşov principele a avut numai cuvinte de laudă și de recunoștință⁴.

Datorită evenimentelor care au avut loc în Transilvania, ofensiva ungară din 15/16 aprilie 1919 și contraofensiva promptă a trupelor române, care la 1 mai atingeau cursul Tisei, Regele Ferdinand și Regina Maria, însoțiți de principesa Ileana și membri ai guvernului, au făcut o vizită în Transilvania în luna mai, cu scopul unei „luări în stăpânire a noilor teritorii, a unei inspectări a hotarelor și a asigurării întregirii neamului românesc”; trebuia să dea încredere populației românești greu încercate și să afirme fermitatea poziției României la Conferința de Pace⁵.

Presă românească din Transilvania și lucrări memorialistice au reflectat pe larg și au accentuat importanța vizitei Familiei Regale, urmărindu-i traseul, care a cuprins numeroase localități, de la avanposturile armatei române la Bichiș-Ciaba (în Ungaria) până la Braşov, inclusiv Sibiu.

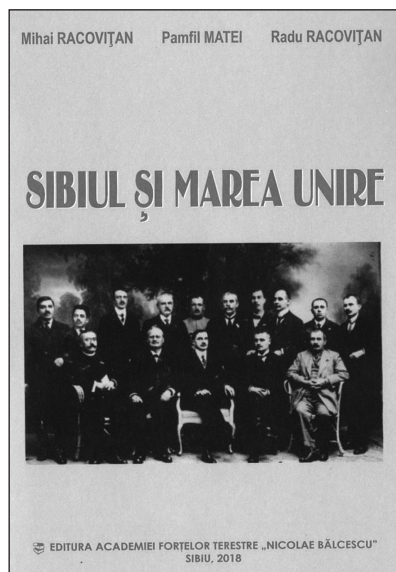
În aşteptarea Familiei Regale la Sibiu, ziarul „Patria” dezvăluia febra pregătirilor realizate de către autorități⁶. Întreg Sibiul s-a îmbrăcat în haine de sărbătoare. La ieșirea din edificiul gării, s-a ridicat un arc triumfal înconjurat de ghirlande și lămpi multe. La îmbinarea străzilor Gen. Gh. Magheru și Avram Iancu, lângă mănăstirea Ursulinelor, a fost realizat un stâlp alegoric, ce reprezenta situația Banatului încă nedesrobite. Pentru realizarea lucrărilor de împodobire ale orașului Sibiu, au fost aduși arhitecți de la București: Renard, șeful biroului arhitecturii din București, ce va transpune în practică planul elaborat de C-tin Nanescu, arhitectul orașului București. Organizatorii defilării cu caracter etnografic au fost dr. Gh. Măcelariu, Victor Păcală.

De-a lungul străzilor urmau a fi atârinate emblemele județelor și orașelor din Ardeal. Pe strada Bălcescu se ridicau 2 turnuri, cu foșoare deasupra, împodobite cu pajura orașului Sibiu și culorile naționale săsești. Dineul dat seara de Cons. Dirigent a avut loc în sala mare de la „Unicum”⁷.

În gara orașului Sibiu, la 31 mai, Familia Regală a fost așteptată de trupe din Regimentul 4 Vânători, membrii Consiliului Dirigent, generalul Mărdărescu, prefectul județului Sibiu, Nicolae Comșa, prefectul orașului, Albert Dör, comitele sașilor, Friedrich Walbaum, reprezentanți ai confesiunilor: ortodoxă – asesor Nicolae Ivan și avocat Preda, unită – protopop Nicolae Togan, luterană – episcopul Friedrich Teutsch, parohul evanghelic al Sibiului, Adolf Schullerus⁸, calvină – J. Nagy, autorități militare, delegații ale femeilor române din Sibiu, reprezentante ale reuniunilor săsești. Prefectul județului, dr. Comșa, a salutat Familia Regală prin cuvinte entuziaste. Regele a răspuns în termeni călduroși, dând asigurări că legătura între Suveranii țării și popor va fi pe viitor tot mai strânsă. Prefectului Dör, Regele i-a declarat că sașii puteau fi siguri că vor trăi mulțumiți în România. Lui Valeriu Branște, șef al Resortului Culte și Instrucțiune Publică în cadrul Consiliului Dirigent, Regele i-a declarat că era la curent cu munca uriașă pe care o dezvoltă Consiliul Dirigent⁹.

Suveranii s-au îndreptat spre catedrala ortodoxă, unde au fost așteptați de episcopul Miron Cristea, asistat de arhimandritul dr. Eusebiu Roșca, protopopul dr. Ioan Stroia, asesorii consistoriali Lazăr Triteanu, dr. George Proca, dr. Vasile Bologa, profesor dr. Vasile Stan ș.a. Corul Reuniunii locale de muzică, condus cu măiestrie de George Dima, a cântat Irmosul Învierii. A urmat slujba divină, în încheierea căreia episcopul Miron Cristea a rostit o rugăciune special întocmită pentru acest moment istoric. El dădea glas mulțumirilor celor prezenți față de îndurarea pe care Bunul Dumnezeu a arătat-o poporului român, întrucât, precum pe Moise l-a rânduit pentru a-și elibera neamul său din robia Egiptului, așa l-a învrednicit pe Regele românilor să surpe hotarele nefrești care despărțeau acest popor și, dezrobindu-l, să-i permită a crea „o patrie nouă și încăpătoare”. Episcopul implora Divinitatea să ia sub acoperirea aripilor Sale dinastia și armata română, să lumineze pe Suverani pentru a putea cârmui poporul cu dreptate, să împrăștie pe dușmanii ce se ridicau contra stăpânirii monarhului român și să adune întreg poporul român într-o unire nedespărțită¹⁰.

După serviciul divin, Familia Regală s-a îndreptat spre Piața Mare, unde a asistat la defilarea trupelor și a cortegiului etnografic, un cortegiu admirabil, având în frunte pe preoții și învățătorii satelor românești din jurul Sibiului, și care se încheia cu reprezentanți ai sașilor, „ce s-au prezentat de asemenea cât se poate de bine”¹¹.

Suveranii au vizitat și edificiul Asociațiunii ASTRA. Familiei Regale i s-a făcut o primire solemnă în sala festivă, fiind prezenți membrii Comitetului central, o parte a membrilor secțiilor științifice și un public numeros. Președintele Asociațiunii, Andrei Bârseanu, exprima bucuria membrilor acestei instituții – ce constituia cea mai veche și mai mare însoțire culturală a românilor ardeleni – de a primi în edificiul înaltului for cultural pe cel căruia românii transilvăneni îi datorau eliberarea și pe nobila Regină. Totodată, Bârseanu exprima încrederea membrilor Asociațiunii că sub sceptrul monarhului și în colaborare cu frații din Vechiul Regat, Asociațiunea va înainta rapid spre înfăptuirea înaltei meniri pentru care a fost întemeiată¹².

După realizarea unui scurt istoric al activității Astra, din care reieșea contribuția importantă pe care această asociație și-a adus-o la înfrățirea românilor încă de la întemeierea sa, Bârseanu încheia evidențiind faptul că un nou orizont se deschidea înaintea sa. Asociațiunea putea deveni „însoțirea culturală a tuturor Românilor, lucrând împreună cu celelalte surori ale ei la înălțarea Neamului din întreg cuprinsul Daciei întregite”, iar edificiul care o adăpostea, va fi într-adevăr „Casa Neamului, Casa națională”. În final, Suveranul era rugat să accepte președinția de onoare a înaltului for cultural. Regele a primit și s-a angajat că va proteja „nobilele năzuințe” ale Astei¹³.

La banchetul de la Unicum, organizat seara, Iuliu Maniu a exprimat, în numele Consiliului Dirigent, recunoștința față de Suverani, față de frații români din Vechiul Regat și armata română victorioasă care, prin sacrificii fără seamăn, riscând totul încă înainte de anul 1918, a ridicat sabia pentru eliberarea acestor ținuturi.

Unirea decretată, continua Maniu, se prezenta ca o necesitate internațională absolută, națiunea română fiind „singura stâncă”, iar România unită fiind singura „stavilă” în acest colț de lume, contra tendințelor subversive [bolșevismul – n.n.] care amenința cu

distrugerea ordinii sociale și a tot ceea ce a produs civilizația omenirii.

România fiind astfel în serviciul omenirii întregi, pentru a-și putea îndeplini această misiune, ea era îndreptățită să ceară recunoașterea internațională a deplinei uniri, așa cum s-a hotărât la Alba Iulia, așa cum s-a decretat de către Maiestatea sa Regele și cum s-a convenit prin tratatul încheiat cu Antanta în 1916.

Salutându-i pe Suveranii români, care pentru prima oară călcau pe pământul Ardealului, Maniu le aducea un elogiu, afirmând că celor două figuri nemuritoare ale istoriei românilor: împăratul Traian, care a arătat românilor calea de înfăptuire a Unirii prin pătrunderea legiunilor sale victorioase în Transilvania, și domnul Mihai Viteazul, care ne-a arătat în ce direcție trebuia să tindă gândirea națională, se alătura Regele Ferdinand I, care a știut să canalizeze energiile poporului român pentru îndeplinirea idealului național¹⁴.

Pherekyde și-a exprimat bucuria pe care o simțea văzând primirea entuziastă de care au avut parte Suveranii în întreaga Transilvanie, considerând-o o răsplată pentru momentele grele prin care au trecut Regele și Regina în timpul războiului. El își exprima încrederea că dorința românilor de a forma un întreg prin împreunarea tuturor fraților nu va întâmpina nici un obstacol și recunoștea eforturile intense depuse în acest sens de către membrii Consiliului Dirigent¹⁵.

Regele i-a răspuns președintelui Consiliului Dirigent, afirmând că destinul și scopurile legiunilor romane venite în țările dunărene și în cele din cercul carpatic au fost atinse și realizate. Legiunile au dorit să clădească pentru viitor o cetate latină ca o forță compactă în mijlocul neamurilor străine și lucrul s-a realizat prin urmașii lor. Prin vitalitatea sa, dăruită de Pronie, poporul român a reușit să reziste vijeliilor dezlănțuite asupra sa de-a lungul veacurilor și să-și păstreze credința neștrămutată că visul său se va împlini: înfăptuirea României Mari. Regele mulțumea Proniei cerești că i-a fost dat nu numai să vadă, ci să înfăptuiască acest ideal cu ajutorul ostașului român. În călătoria întreprinsă în Ardeal, românii transilvăneni i-au arătat credința pe care i-o poartă și cea mai frumoasă răsplată pentru el „a fost dragostea cu care m-a înconjurat poporul acesta, care atât de amar a suferit așa de multă vreme”. Din toate părțile româniei au venit să-și arate sentimentele de credință: atât din Ardeal, cât și din Banat. Regele îi asigură pe cei prezenți că urma să facă tot ce-i stătea în puteri pentru ca și dorința celor din urmă să fie îndeplinită [cu alte cuvinte, obținerea recunoașterii din partea Conferinței de Pace a alipirii Banatului – n.n]¹⁶. În final, își exprima convingerea că unirea „făurită prin sângele vărsat pe câmpiile de luptă, credința acestui popor” nu putea fi decât trainică.

Regele a dăruit la Sibiu suma de 20.000 de coroane pentru săracii orașului, fără deosebire de naționalitate sau confesiune¹⁷.

În 1 iunie, Suveranii s-au deplasat la mormintele eroilor căzuți în bătălia Sibiului din septembrie 1916, prin Turnișor, Cristian la Săliște și Orlat, unde Regina a depus un mănunchi de flori. Cu ocazia prezenței Familiei Regale la Săliște, doctorul Ioan Lupăș ținea o cuvântare, prin care expunea marea bucurie a românilor de a li se putea închina, mai ales că acest fapt era întruchiparea unei mari și vechi dorințe a poporului de pe aceste plaiuri. „Poporul nostru – declara Lupăș - ar dori să rămână veșnică această clipă sfântă, și dacă ar fi cu putință să se oprească acum curgerea timpului, atât de mult a așteptat să vadă luminatele fețe ale Maiestaților Voastre și să se poată încălzi de razele iubirii părintești pe care o revărsați cu dărnicie asupra tuturor fiilor națiunii române”. Totodată, istoricul îl asigură că românii ardeleni îi vor fi întotdeauna cei mai devotați, cei mai loiali și cei mai jertfitori supuși.

În aceeași zi, Suveranii s-au reîntors la București.

Parcă pentru a suplini lipsa vizitelor din anul 1920, în anul următor reprezentanții ai Casei Regale se grăbesc să viziteze Sibiul în repetate rânduri. Astfel, încă din martie, sosea la Sibiu principele Nicolae, care, timp de două zile, a fost găzduit la reședința mitropolitului N. Bălan. În timpul șederii, a vizitat școala militară, unde a asistat la exercițiile efectuate de elevi pe lunca Poplăcii. După aceea a vizitat muzeul Asociațiunii și Brukenthal împreună cu Mitropolitul Nicolae. Pe timpul șederii, orașul a fost împodobit cu steaguri, iar publicul i-a făcut o primire călduroasă¹⁸.

În 23 iunie, regele și regina au sosit din nou la Sibiu. Au vizitat Școala de Tragerie și Specialități a Cavaleriei. De altfel, prezența suveranului la examenele de absolvire ale studenților acestei școli va deveni o tradiție, întrucât – așa cum menționa suveranul în discursul rostit cu prilejul acestei vizite – Sibiu fusese ales intenționat ca centru pentru instruirea cavaleriei, deoarece trebuia să reprezinte „un focar de unire sufletească între elementele vechii țări și noile provincii”¹⁹. Tot acum, regele a acordat școlii înalta sa favoare declarând ziua de 23 iunie, ziua de sărbătoare a cavaleriei²⁰. Suveranii au asistat împreună cu ofițerii școlii la lecția ținută de profesorul de psihologie, dr. Nicolae Regnan, căpitanilor de cavalerie²¹. După inspectarea diferitelor spații ale școlii, au mers în manej unde au asistat la reprezentația dată de ofițerii și elevii școlii. M. S. Regina a premiat pe elevii care s-au remarcat în mod deosebit. După-amiază a fost organizat un concurs hipic pe platoul din fața cazarmii, iar la ora 17 a fost vizitată școala de infanterie. De la ora 19, Regele a participat la catedrală la serviciul divin, în timp ce Regina a vizitat comuna Cisnădie. În timpul slujbei, Regele a îngenunchiat în fața altarului, iar arhiereul a citit rugăciunea cea mare pentru sănătatea și biruința lui. Momentul a fost atât de emoționant pentru cei prezenți încât a doua zi un țăran, care asistasese la slujbă, declara cu lacrimi în ochi că „Niciodată n-am să uit

ce am văzut ieri. Și eu nu m-am cuminecat de patru ani, păcatele mele.²² Plecarea s-a făcut diferit, Regina părăsind Sibiuul la ora 22 cu destinația Sinaia, în timp ce Regele a plecat dimineața cu automobilul la București.

În anul 1921, se consemnează și prezența Prințului moștenitor Carol, care a fost din 13 până în 15 august oaspetele Sibiului, unde a venit cu mai mulți generali să viziteze Tabăra Cercetașilor din pădurea Dumbrava²³. Primirea oficială a avut loc sâmbătă 13 august, în sala festivă a Asociațiunii Astra, în prezența Președintelui A. Bârseanu. Duminică au avut loc exercițiile cercetașilor; tot duminică, cercetașii au organizat în onoarea Prințului, o Șezătoare artistică la Teatrul orașenesc. Pe parcursul șederii la Sibiu, Prințul a fost punctul de atracție al publicului, care mereu îl aplauda cu orice ocazie.

În 21 iunie 1922, cu prilejul zilei cavaleriei, Regele și Regina, însoțiți de principesa Elena moștenitoare a României (soția prințului Carol), principesa Irina a Greciei, infantele Alfons și infanta Beatrice ai Spaniei au sosit la Sibiu²⁴. La gară au fost așteptați de domnul general și Ministru de Război Mărdărescu și de gen. Cihoschi, comandantul corpului de armată Sibiu. M.S. a fost întâmpinat de primarul orașului, dr. W. Goritz, cu pâine și sare. M.S. Regina s-a întreținut cu doamnele care i-au dat flori și cu mai mulți orfani de la orfelinatul "Principele Mircea" al societății Ocrotirea Orfanilor din Război. De la gară au pornit spre Școala de Cavalerie unde au participat la examenul ofițerilor. După examen s-a dat un banchet, iar la ora 4 s-au reîntors la gară, iar de aici la Sinaia unde petreceau perioada de vară²⁵.

În anul 1923 se împlinesc 50 de ani de la trecerea în neființă a marelui mitropolit Andrei Șaguna, precum și de la înființarea Școlii de Cavalerie de la Târgoviște, precursora a celei de la Sibiu²⁶. Ca urmare, în ziua de joi 12 iulie 1923 urma să aibă loc vizita M.S Regele și Regina. La ora 8, după primirea din gara Sibiu, plecau la Școala specială de Cavalerie din Sibiu. La ora 11 erau primiți la Rășinari unde participau la parastasul mitropolitului Șaguna, iar seara se organiza un banchet în cinstea lor la sala Urania. La pelerinajul de la Rășinari participau și delegații străine, poporul din satele din jurul Sibiului, dar și toți frunzașii Partidului Național. În fruntea Comitetului Central se afla Iuliu Maniu - care va și vorbi în numele Partidului - asistat de vicepreședinții Alexandru Vaida Voevod, Vasile Goldiș și Ștefan C. Pop, apoi dr. Valer Braniște, Aurel Vlad, dr. Aurel Lazăr de la Oradea, precum și mulți alți reprezentanți ai partidului din Ardeal, Banat și vechiul regat²⁷.

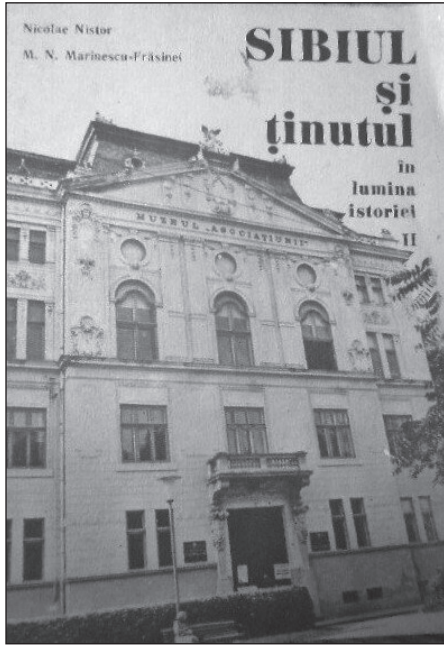
Odată cu familia regală veneau la Sibiu și Prințul Moștenitor Carol și Prințesa Moștenitoare Elena, Prințul Nicolae și Prințesa Irina a Greciei (sora prințesei Elena), precum și primul ministru Ionel Brătianu, ministrul de externe I.G. Duca, ministrul de

interne Văitoianu, ministrul Bucovinei - Ion Nistor și ministrul Basarabiei - Ion Inuceț. În aceeași zi de joi, după cursul festiv la care au luat parte dl. Maniu cu dl. Vaida și toți ceilalți conducători ai Partidului Național, s-au întrunit la masa comună de la Hotelul Bulevard. La banchetul care a urmat nu a luat parte niciunul din frunzașii Partidului Național Român. Ei au motivat că nu stau la masă cu cei care au patronat în 1922 furtul urnelor și alte fărâdelegi (adică liberalii)²⁸.

În „Foaia Poporului”, ziar apărut la Sibiu, în numărul din 22 iulie - sub titlul „Ce a observat un vizitator străin” - se aducea la cunoștința publicului că, deși orașul era destul de frumos decorat cu drapele și covoare, publicul pe străzi era destul de puțin, iar aplauze la adresa maestrilor sale mai deloc când treceau pe stradă. Așa explică unii împrejurarea că la Rășinari, Maiestatea Sa Regele s-a uitat după frunzașii P. Național pe care i-a chemat în loja regală.

În 1924, în 28 iunie, familia regală revenea la Sibiu, tot cu ocazia serbărilor de sfârșit de an ale Școlilor de Cavalerie. Ei au fost însoțiți de data aceasta de principesa Ileana, o nepoată a reginei (Maria Kyrilovna) și un nepot al regelui (principele de Hohenlohe). Au fost întâmpinați de prefectul Boiu, primarul Goritz, reprezentanții bisericilor și ofițerii superiori din garnizoana Sibiu. Mai erau de față dame din societatea românească a Sibiului, o companie de onoare a Școlii de infanterie, muzica militară a Regimentului 90 și o clasă de copii de la o școală din Sibiu²⁹. În timpul vizitei, suveranii au asistat și la un concurs hipic, regina Maria mărturisind că „fetele” sale au fost încântate și bucuroase că au fost înconjurate și întreținute de atât de mulți ofițeri. „Amândouă se tem să nu fie acuzate că au flirtat, dar trebuie spus că nici n-au fost indiferente la prezența domnilor”³⁰. Străzile erau frumos împodobite, iar atmosfera una de sărbătoare. Deși vizita a fost una scurtă, Regele și Regina părăsind orașul cu destinația Sinaia în jurul orei 6, familia regală a fost încântată de primirea făcută. Tot regina menționa că regele era întodeauna foarte bine dispus când se afla în mijlocul ofițerilor săi. Se simțea realmente fericit, „simte o mare relaxare după atât de multă politică”.

În 1925 nu este consemnată prezența niciunui membru al Casei Regale la Sibiu, pentru ca, în anul 1926, orașul să se bucure de prezența succesivă a regelui și a reginei. În cadrul Școlii Militare de Infanterie de la Sibiu, în ziua de 1 iulie 1926, în prezența M. S. Regele și a 30 de generali, elevii din ultimul an din cele 8 școli militare din toată țara au fost ridicați la gradul de sublocotenent. După slujba religioasă oficiată de mitropolitul Bălan, a urmat discursul regelui care le cerea tinerilor militari să se pregătească continuu pentru frumoasa carieră militară. Menirea lor era pe lângă apărarea țării, și educarea soldatului român ca bun cetățean, ca bun român. Cu prilejul acestei vizite s-a dezvelit și un monument închinat soldaților căzuți pe front în Primul Război Mondial. Monumentul de bronz înalt de 2 ½ m reprezenta o țărăncă (România) la picioarele căreia se afla dorobanțul român pregătit de luptă. După solemnitatea de dezvelire a monumentului a avut loc o masă specială la care au participat M.S. Regele, alături de toți generalii prezenți, dar și de noii sublocotenenti³¹.

În august M.S. Regina Maria, însoțită de prințesa Ileana și adjutantul regal, colonelul Bădescu, asistau la Sibiu la un concurs hipic, dar și la examenul final de la Școala de Cavalerie. Seara, M.S. Regina a plecat la Bran spre a vedea castelul, iar de acolo la Sinaia³².

Așa cum cu deplin temeii argumentează dl. Daniel Boroș într-un studiu dedicat vizitei regelui Ferdinand I în Bucovina și Basarabia (în 1920)³³, vizitele întreprinse în perioada interbelică de reprezentanți ai familiei regale în provinciile unite cu Țara în 1918 aveau o anumită semnificație. Prezența fizică a membrilor dinastiei din România constituia un act de afirmare a legitimității și suzeranității asupra teritoriului dobândit în 1918. În ce privește Transilvania, aceasta era cu atât mai necesar în condițiile în care, după

Primul Război Mondial, o campanie bruscă, de o vehemență și amploare fără precedent, a fost lansată de cercurile politice din Ungaria, cerându-se sprijinul opiniei publice internaționale și a guvernelor țărilor occidentale pentru revizuirea Tratatului de la Trianon, care a "mutilat" granițele statului ungar, urmărindu-se retrocedarea Ardealului, "smuls" pe nedrept din trupul Ungariei.

Utilizarea unor registre simbolice cu conotații grandilocvente era o practică destul de frecventă în epocă la asemenea evenimente. Era afirmat printr-un gest simbolic prezența autorității regale în Transilvania. Figura emblematică a lui Mihai Viteazul, cel care a realizat pentru prima oară unirea teritoriilor românești și reîntruparea calităților sale în persoana regelui Ferdinand I, sau a moștenitorului său, principele Carol, au fost leit-motivul simbolic al tuturor călătoriilor.

De asemenea, trebuie avut în vedere că principalele minorități naționale din Transilvania, sașii și maghiarii, reprezentau o proporție impresionantă și nu toate manifestau entuziasm față de unirea cu România. Totuși, sașii și reprezentanții ai comunității lor erau prezenți la fiecare vizită a familiei regale.

Primirea regelui presupunea un ritual ales cu grijă. Regele era întâmpinat cu pâine și sare, era salutat de cele mai importante oficialități locale, care rosteau discursuri în cinstea iluștrilor oaspeți. După vizitarea locurilor simbolice ale identității naționale românești – biserici, cetăți, câmpuri de luptă etc., regele trecea în revistă trupele – element simbolic al prerogativelor monarhice –, decora drapele și vizita diferite școli sau instituții de cultură din localitate.

Totuși, gestică regală nu s-a oprit doar la elementele de identitate națională. Prezența unor grupuri minoritare însemnate în Sibiu l-a convins pe rege că în cadrul călătoriei anumite gesturi simbolice trebuiau făcute la adresa lor. Astfel, în Sibiu, regele vizita lăcașurile de cult ale tuturor confesiunilor.

Indubitabil, vizitele familiei regale în Sibiu au fost un succes. Oamenii s-au adunat de fiecare dată în număr foarte mare și și-au exprimat entuziasmul. Ea a afirmat suveranitatea și legitimitatea monarhică în aceste teritorii.

Note:

1. Pentru detalii a se vedea: Mihai Racovițan, Pamfil Matei, *Sibiul și Marea Unire*, Cercul Militar, Sibiu, 1993; Eugen Străuțiu, *Sibiul între medieval și modern*, Editura Etape, Sibiu, 2000; Nicolae Nistor, M.N. Marinescu-Frăsinei, *Sibiul și ținutul în lumina istoriei*, vol. II, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990; Emil Sigerus, *Cronica orașului Sibiu*, Editura Imago, Sibiu, 1997 ș.a.

2. Gl. Bg. conf. univ. dr. Neculai Stoina, Mihai

- Racovițan, Academia Trupelor de Uscat "Nicolae Bălcescu" Sibiu. 150 de ani de învățământ militar românesc 1847-1997, Editura Tipotrib, Sibiu, p. 74.
3. „Telegraful Român”, nr. 36 din 12 aprilie 1919, p.2.
 4. Ibidem, p. 3.
 5. Nicolae Iorga, Baza monarhiei românești, articol publicat în „Neamul Românesc” și redat în „Patria”, an I, nr. 98 din 18 iunie 1919 (Însemnătatea călătoriei Familiei Regale la noi), p. 1.
 6. Regele și regina în Ardeal, în „Unirea Poporului” (nr. poporal al „Unirii”), an XIX, nr. 18 din 29 mai 1919, p. 7; „Patria” an I, nr. 78 din 23 mai, p. 2.
 7. În așteptarea Regelui și a Reginei, în „Patria” nr. 84 din 31 mai, p. 1.
 8. Era și președinte al Consiliului Național Săsesc, fiind ales în 29 octombrie 1918 în această înaltă funcție.
 9. Primirea grandioasă a Familiei Regale în Sibiu, în „Patria”, nr. 85 din 1 iunie, p. 1.
 10. Serviciul divin din catedrală. Cu prilejul sosirii suveranilor în Sibiu, în „Telegraful Român”, nr. 52 din 7 iunie, p. 2, 3.
 11. Suveranii în Sibiu, în Ibidem, nr. 51 din 3 iunie, pp. 1, 2; Maria, regină a României. Însemnări zilnice, vol. I, Editura Historia, București, 2006, p. 198-199.
 12. Transilvania, nr. 1, mai 1920, p. 7.
 13. Ibidem, p. 8-15. Adunarea generală ordinară ce se va ține la Sibiu, în zilele de 10-11 ianuarie 1920, va proclama pe Rege drept președinte de onoare al Asociațiunii. Transilvania, nr. 1-12 din 1 decembrie 1919, p. 33, 35.
 14. Declarațiile M.S. Regelui. Cuvântarea d-lui Maniu, în „Patria”, nr. 89 din 6 iunie 1919, p. 1.
 15. „Gazeta Transilvaniei”, nr. 110 din 5 iunie 1919, p. 1.
 16. Suveranii în Sibiu. Discursul M.S. Regelui, în „Unirea”, nr. 117 din 8 iunie 1919, p. 1.
 17. „Patria”, nr. 88 din 5 iunie, p. 3.
 18. „Telegraful Român”, martie 1919, p. 2.
 19. „Foaia Poporului”, 26 iunie 1921, p. 1.
 20. Casa Regală a României în cronicile „neoficiale” ale „Monitorului Oficial” 1914-1924 – Ferdinand I- vol. I., coord. comandor dr. Marian Moșneagu, locotenent colonel dr. Petrisor Florea, Editura Centrului Tehnic Editorial al Armatei, București, 2010, p. 513.
 21. „Foaia Poporului”, 3 iulie 1921, p. 2.
 22. Ibidem, 26 iunie 1921, p. 2.
 23. „Foaia Poporului”, 21 august 1921, p. 1.
 24. Casa Regală a României în cronicile..., vol.I, p. 568.
 25. „Foaia Poporului”, 25 iunie 1922, p. 2.
 26. Gl. Bg. conf. univ. dr. Neculai Stoina, Mihai Racovițan, op.cit., p. 78.
 27. „Foaia Poporului”, 8 iulie 1923, p. 5.
 28. Ibidem, 15 iulie, p. 2-3.
 29. Idem, 29 iunie 1924, p. 2.
 30. Regina Maria a României, Însemnări zilnice, vol.

VI, Editura Polirom, București, 2014, p. 290.

31. „Foaia Poporului”, 4 iulie 1926, p. 1.
32. Idem, 1 august 1926, p. 3.
33. Daniel-Valeriu Boboc, Ritualurile puterii: vizita regelui Ferdinand I în Bucovina și Basarabia în 1920, Pontes, 2009. V, p. 122-131; <http://dacoromania.net/article/ritualurile-puterii-vizita-regelui-ferdinand-i-%C3%AEn-bucovina-%C8%99i-basarabia-%C3%AEn-1920>.

Bibliography:

- Boboc, Daniel-Valeriu, Ritualurile puterii: vizita regelui Ferdinand I în Bucovina și Basarabia în 1920 / The Rituals of Power: The Visit of King Ferdinand I in Bukovina and Bessarabia, Pontes, 2009. No. V, p. 122-131; <http://dacoromania.net/article/ritualurile-puterii-vizita-regelui-ferdinand-i-%C3%AEn-bucovina-%C8%99i-basarabia-%C3%AEn-1920>.
- Casa Regală a României în cronicile „neoficiale” ale „Monitorului Oficial” 1914-1924 – Ferdinand I – vol. I. / The Royal House of Romania in the “Unofficial” Chronisles of the “Official Gazette” 1914-1924 – Ferdinand I – vol. I, coord. comandor dr. Moșneagu, Marian, locotenent colonel dr. Florea, Petrisor, Editura Centrului Tehnic Editorial al Armatei, București, 2010.
- Foaia Poporului / The Paper of the People, 1921, 1922, 1923, 1926.
- Gazeta Transilvaniei / Gazette of Transylvania, 1919.
- Maria, regină a României. Însemnări zilnice / Maria, Queen of Romania. Daily Notes, vol. I, Editura Historia, București, 2006.
- Nistor, Nicolae, Marinescu-Frăsinei, M.N., Sibiul și ținutul în lumina istoriei / Sibiu and its Surroundings in History, vol. II, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
- Patria / The Nation, 1919.
- Racovițan, Mihai, Matei, Pamfil, Sibiul și Marea Unire / Sibiu and The Great Union, Cercul Militar, Sibiu, 1993
- Sigerus, Emil Cronică orașului Sibiu / The Chronicle of Sibiu, Editura Imago, Sibiu, 1997.
- Gl. Bg. conf. univ. dr. Stoina, Neculai, Racovițan, Mihai, Academia Trupelor de Uscat “Nicolae Bălcescu” Sibiu. 150 de ani de învățământ militar românesc 1847-1997 / Nicolae Bălcescu Land Forces Academy from Sibiu. 150 Years of Romanian Military Education, Editura Tipotrib, Sibiu.
- Străuțiu, Eugen, Sibiul între medieval și modern / Sibiu Between the Medieval and the Modern, Editura Etape, Sibiu, 2000.
- Telegraful Român / The Romanian Telegraph, 1919.
- Transilvania, 1920.
- Unirea Poporului / The Union of the People (nr. poporal al „Unirii”), 1919.